

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Februar-Marts 1970

Nr. 164 – 29. årgang

Frederiksborg Slot fotograferet af Niels Erik Christensen.

**Medlemsblad
for
Dansk Slægtsgaardsforening**

Redaktion:

Ib Paulsen
Carit Etlarsvej 32, 5000 Odense.
Telefon (09) 12 72 71

Artikler og billeder, læserbreve,
juridiske spørgsmål og øvrige med-
delelser til »Slægtsgaarden«
sendes til agronom Hans Balle,
Hybenvej 27, 5260 Hjallesø

Redaktionen forbeholder sig ret til at
forkorte artikler og breve,
som ønskes optaget i bladet.

Eftertryk efter ophavsretslovens be-
stemmelser.

☆

Annonceekspedition:

Agronom Hans Balle,
Hybenvej 27, 5260 Hjallesø.
Tlf. (09) 12 94 73
(træffes bedst mandage og fredage
kl. 9-13).

Alle henvendelser om annoncer
rettes til annonceekspeditionen.

☆

Trykkeri:

Andelsbogtrykkeriet i Odense.

☆

Distribution:

Klager over udeblivelse eller
forsinkelse af bladet rettes
til postvæsenet.

Henvendelse om ældre numre
eller supplementsnumre og
bilagsblade af »Slægtsgaarden« sker
til annonceekspeditionen.

Dansk Slægtsgaardsforening

Oprettet 5. juli 1941

Lær af fortiden – Lev i nutiden – Virk for fremtiden

Landsbestyrelsen:

LANDSFORMAND: Gårdejer Chr. R. Christensen, MF (R), Kaare-
gaard, Badstrup, 5484 Uggerslev.

Tlf. (09) 85 11 49.

NÆSTFORMAND: Gårdejer Einer Petersen, Kikhavn, 3390 Hunde-
sted.

Tlf. (03) 33 71 49.

Gårdejer Jens Skau, (R) Nygård, 6533 Øster Lindet.

Tlf. (048) – 4 62 03.

Gårdejer Jørgen Petersen, Thorsgård, 4532 Gislinge.

Tlf. Gislinge (03) – 463 – 32.

Sognefoged, gårdejer Holger Grøntved, Mygdal, 9800 Hjørring.

Tlf. Uggerby (08) – 91 – 231.

Proprietær Bent Bjergskov, Rosenlund, 5360 Kølstrup.

Tlf. (09) 39 13 17.

Hofjægmester Cederfeld de Simonsen, Erholm, 5560 Arup.

Tlf. (09) 43 10 91 (helst kl. 9–10).

Gårdejer H. Chr. Flytkjær, Rindom, 6950 Ringkøbing.

Tlf. (07) 32 03 72.

Forfatteren Salomon J. Frifelt, »Frifelt«, 6870 Ølgod.

Tlf. (05) 24 30 20.

Gårdejer Jens Bligaard, Oddense, 7861 Balling.

Tlf. Oddense (07) – 51 – 11.

Gårdejer Harald Poulsen, Aspegård, 3752 Østerlars.

Tlf. Østerlars (03) – 998 – 30x.

Sognefoged, gårdejer N. Sehested Knudsen, Holmstol, 8883 Gjern.

Tlf. Gjern (06) – 87 41 11 – 19.

Sognefoged, gårdejer Chr. Thyboe, Kirkemosegaard, 8991 Spentrup.

Tlf. (06) 41 29 88 – 87.

Sognefoged, gårdejer Holger Juul, Jægergaarden, Høllund, 7100
Vejle. Tlf. (05) 33 33 60.

Gårdejer Erik Strange, Øverup, 4800 Nykøbing F.

Tlf. (03) 83 91 12.

(De tre førstnævnte udgør landsbestyrelsens forretningsudvalg).

Udvalgsformænd:

Slægtsgaardsarkivet: Forfatteren Salomon J. Frifelt, »Frifelt«, 6870
Ølgod. – Tlf. (05) 24 30 20.

Bladudvalget: Hofjægmester Cederfeld de Simonsen, Erholm, 5560
Arup. – Tlf. (09) 43 10 91. (Helst kl. 9–10).

Sekretariat og konsulent:

Agronom H. Balle, Hybenvej 27, 5260 Hjallesø.

Tlf. (09) 12 94 73 (Træffes bedst mandage og fredage kl. 9–13).

Kassererkontor og medlemsforhold

Fru Inger Hansen, Risbro 23, 2650 Hvidovre.

Tlf. (01) 78 31 54. (Helst før kl. 8).

Postgironummer 8 31 42.

Slægtsgaardsarkivet:

Adresse: Birketinget 6 A.III. 2300 – København S.

Tlf. (01) 58 76 02.

Leder: Arkivar P. K. Hofmansen.

(Træffes på arkivet tirsdag og onsdag kl. 14–17).

Foreningens revision:

Statsautoriseret revisor Kr. Foged, Rosenvængets Sidealle 8, 2100,
København Ø. – Tlf. Øbro (01) 92 – 30 og Øbro (01) 92 – 5000.

Danmark i 70'erne

Det synes, som om overgangen til det nye årti skal betyde en afgørende ændring i Danmarks udenrigspolitiske situation. For det første er der som nogle gange tidligere, men på en anderledes kontant måde, stillet os i udsigt, at vi står overfor forhandlinger om optagelse i Fællesmarkedet. For det andet kunne de nordiske embedsmandsdelegationer 4. februar meddele, at der er opnået enighed i hovedpunkterne om et nordisk samarbejde. For det tredje og ikke mindre vigtige opnåede folketinget den 5. februar enighed om hovedtrækkene i Danmarks fremtidige udenrigspolitik, og for det fjerde indledede Nordisk Råd den 7. sine forhandlinger om denne politiks udformning.

Det skal ikke skjules, at mange havde set med ængstelse på forløbet af de nordiske forhandlinger, idet man var enige om, at nordisk samarbejde kunne komme til at stå som en hindring for forhandlingerne om Europa. Og så opnåede man ved embedsmandsforhandlingerne et resultat gående ud på, at de toldaftaler, der måtte blive truffet med Norden, kan afbrydes, hvis et af landene tilslutter sig Fællesmarkedet.

Hermed har Norden anerkendt, at et land ikke kan indgå toldaftaler til to sider, og at Europa-politiken må være det primære for Danmark.

Folketinget har fulgt denne linie op og stillet sig bag dette forhandlingsresultat, idet man klart og utvetydigt har udtrykt, at en nordisk aftale på ingen måde må stå som en hindring for en videreførelse af samarbejdet med Europa, men at den tværtimod må komme til at stå som en løftestang for sådanne forhandlinger. Og der var almen glæde over det resultat, man havde opnået.

Dermed er man nået et stykke henad vejen, men det må nok desværre erkendes, at der er mange hindringer at overvinde, og at der er endog meget langt til vejs ende.

Man har lov at håbe, at realitetsforhandlingerne om Norden snarest kan videreføres på parlamentarisk basis, og at der kan komme forhandlinger om Fællesmarkedet. Men selv om vore lyseste drømme i så henseende går i opfyldelse, må man gøre sig klart, at der vil gå lang tid, før vi vil få virkningerne at føle. Principdebat, praktisk udformning, ratificering og ikraftsættelse vil kræve hver sit. De vil tage et godt stykke af halvfjerdserne.

C. R. C.

Livsgerning sluttet

En af Dansk Slægtsgaardsforenings gode venner i Sverige, kaptajn Axel Berg von Linde, Båstad, er afgået ved døden, 86 år gammel.

Alle danske deltagere i Slægtsgaardsforeningens årsmøde i Skåne den 2.-3. juni 1956 husker Axel Berg von Lindes indsats og ledelse af det ufor-glemmelige årsmøde i Båstad, og besøgene i Bjäre Härads hembygdspark i Boarp og på slægten Berg von Lindes gårde, Axelvold og Dufekke, samt på Sveriges landbrugsforsøgsinstitutioner i Svalöf.

Vi mindes med glæde Bjäre Härads Hembygdsforenings udflugter til Fyn i Sommeren 1957 og til Nord- og Sydsjælland i 1958.

Ved disse gensidige besøg fik vi kendskabet til svensk og dansk slægts- og gårdshistorie og gammel landbokultur og -tradition udvidet, og vi lærte samtidig Axel Berg von Linde at kende som en stor personlighed, der nærrede respekt for forfædrenes virke i landbohjemmene og værnede om de kulturelle minder, som han i høj grad medvirkede til at samle og bevare i hembygdsparken.

Han var en dygtig organisator og en utrættelig forkæmper for de opgaver, der blev hans livsvirke.

Da Axel Berg von Linde fyldte 80 år i marts 1963, bragte »Slægtsgaarden« en fødselsdagshilsen af arkivar P. K. Hofmansen med omtale af hans slægt, som har en ahnerække, der strækker sig over 1000 år tilbage i tiden.

Da Axel Berg von Linde aftjente sin værnepligt, fortsatte han i den svenske hærtjeneste og blev løjtnant i 1907 og kaptajn i 1916. Han gennemgik i disse år en grundig uddannelse i gymnastik og blev gymnastikinspektør for Nordskåne og for Bleking.

Hans indsats som gymnastikkonsulent og gymnastikinspektør og hans initiativ til banebrydende reformer inden for gymnastikken og idrættet fik stor betydning. Han ledede i årenes løb en mængde gymnastikkursus »fra Ystad til Haparanda« og varetog ansvarsfulde opgaver i svensk tjeneste i udlandet.

Ligesom vi i Danmark havde kaptajn Jespersen som en energisk fortaler for gymnastik og leder af kursus, således havde Sverige kaptajn Axel Berg

von Linde som forkæmper for gymnastik og legemspleje til gavn for sundheden.

Da kaptajn Berg von Linde blev pensioneret i 1948 bosatte han sig i sit hjemsovn, Båstad, og her påtog han sig den opgave at nyorganisere Bjäre Häreds Hembygdsforening. Fra 1952 til ind i 1960'erne blev han den drivende kraft i arbejdet der med hembygdsgårdene og hembygdsparken i Boarp, og samtidig var han sekretær, kasserer og redaktør af årsskriftet »Bjärebygden«.

I en Nekrolog skriver direktør Olof Nobel, Båstad bl. a., at i mindst én henseende måtte Axel Berg von Linde have været dansk beslægtet: »Han var så lige til!«

Han var totalt fri for opblæsthed og kompleks, han forstod at omgås og vurdere folk.

Han var meget populær i alle lejre.

Den gamle kaptajn vil blive savnet af mange, som i taknemmelighed vil bevare mindet om ham – også i Danmark.

H. Balle.

Gamle landsbyskikke

Af Jørgen Broman, Almsted

Kyndelmisse den 2. februar var i ældre tider en kirkelig festdag. Den forsvandt efter Struensee lov fra 1770 om afskaffelse af overflødige festdage. Men de folkelige skikke, der efterhånden var knyttet til dagen, levede videre, helt op til vor tid.

Kyndelmisse regnes for midvinter, og for bonden var nu den halve fodringstid forbi. Den dag plejede den betænksomme bonde at gå en tur gennem stald og lo for at tage skøn over hvormeget der var tilbage af foder til dyrene. Velkendt er også mange vejrspådomme, som knytter sig til denne mærkedag.

I mange egne af landet har de gamle bylaug afholdt oldermandsgilde ved kyndelmisse og drøftet byens anliggender. Med tiden har bylaugene mistet deres betydning. Enkelte steder er de blevet bevaret og der samles man endnu til kyndelmissegilde.

Således har man i landsbyen Sebbelev på Als endnu bevaret byens gamle grandelaug, og oldermanden, gårdejer *Jens Peter Hansen* indvarsler hvert år, efter gammel skik bymændene til »Kynnemøds mød« i byens kro, den første søndag efter 2. februar.

Forklaringen på, at man her har bibeholdt denne gamle skik, er antagelig, at man her har opbevaret en gammel protokol med optegnelser fra

grandelaugene fra 1826. Det fremgår af denne, at der har været afholdt grandemøder hele tiden, men der er ikke altid blevet ført protokol. På gamle, gulnede blade er nedskrevet bestemmelser om byfolkernes pligter til at deltage i ligbegængelse, – at følge med lig –, og en anordning om, at der som ligbærere skal bydes naboer, ligeligt til begge sider, og at der ikke må slæes nogen over. Det kunne jo tyde på, at man efter udskiftningen er kommet lidt bort fra den gamle fællesskabsfølelse. En anden bestemmelse er blevet indført for at komme spurvehoveder i afgrøder og på stråte til livs. Ved det årlige kyndelmisse-møde er hver boelsmand pligtig til at medbringe 24, kådnere 6 og indstere 2 spurvehoveder. Siden året 1886 har man hvert år nedskrevet, et overblik over det svundne år, og således holdt den gamle skik i hævd.

Indbydelse til Kyndelmisse-møde sker ved omgangs-brev. Det er en skriftlig indbydelse som enhver har pligt til at sende videre til naboen. På klokkeslaget 14 søndag eftermiddag åbner oldermanden mødet med at byde velkommen. Hvem, der kommer for sent, må straks betale bøde til kassen (50 øre). Efter velkomsten udtaler oldermanden mindeord over de af byens folk som i årets løb er afgået ved døden. Så oplæser han det »overblik over det svundne år« som han har nedskrevet

Gammelt billede af oldermanden, der tæller spurvehoveder ved grandelagsmødet, en skik, der er udløbet.

i laugsprotokollen. Indledningsvis berettes om vejrforhold og efterfølges af en redegørelse om landbrugets forhold herunder arbejdsvilkår, afgrødernes vækstbetingelser og om høstudbyttet. I nyere tider får landbrugspriser og markedsforhold en særlig omtale. Så berettes om indtrufne begivenheder i byen, dødsfald, fødsler, vielser og om tilflyttere til byen, og hvad der ellers er sket af særlige tildragelser.

Derpå følger afleveringen af det pligtige antal spurvehoveder. Her svigter man i nyere tid med at aflevere, og må derfor betale bøder, 50 øre for det manglende antal, til kassen.

Ligeledes indkasseres bøder for udeblivelse fra mødet i fjor, eller for at have svigtet ved nytårs-sangen, for forsømmelser ved videresendelse af omgangsbreve, som af ligbudet, eller for omgåelse af andre bestemmelser. Med stor fornøjelse drages venner og naboer til bødeansvar. Så nyder man kaffen og en skænk efter ønske på kassens regning. Slår kassens beholdning ikke til, indsamler man en skærv.

Alt i mens er man kommet i god stemning til at drøfte byens anliggender. Her er nu jagtforeningen et centralt emne. Tidligere havde man flere fællesmaskiner, såsom damptærskværk, kvashuggeren, roe- og kartoffeloptagere, gødningspredere m. m., hvis regnskaber blev forelagt og diskuteret. Omkring ved kl. 16 afsluttes mødet. Hvem der skal hjem for at fodre dyrene, tager afsted. De andre bliver og får sig et slag kort (der spilles mest Skat).

Man kan drikke for egen regning, som der står i gamle beretninger: »Vi spillede kort og fik mange punse, hver for sine egne penge.«

Protokollens blade fortæller om hændelser i byen, om godt og ondt. De fortæller om virkningen af historiens begivenheder i bysamfundet. Her findes nedskrevet navne på Sebbelev'er, som blev indkaldt i den første verdenskrig, navne på dem, som faldt på slagmarkerne. Der berettes om forholdene hjemme i krigens tid, og om begivenheder, som fulgte, afstemningen, genforeningen og om udviklingen i den forløbne tid.

En særlig bestemmelse indenfor grandelauguet pålægger enhver pligt til ved nytårsskiftet at møde frem til nytårssang ved kroen. Efter traditionen synges: »O brødre, timen lyder, den lyder sidste gang,« og man ønsker hinanden »Godt nytår«. Ved denne lejlighed møder en stor del af byens folk, da næsten alle hjem er tilsluttet grandelauguet.

Skikken at samles til nytårsdag har man bibeholdt i Ketting sogn gennem mange år. I Ketting by er det sognepræst *H. Damgaard*, som plejer traditionen: at samle unge og gamle til nytårssang foran kirkedøren, hvor der synges:

O brødre, timen lyder,
den lyder sidste gang.
Et år forsvandt! Udbryder
i festlig afskedssang!
Blandt fjerne oldtidsdage
det svandt, vi står tilbage;
∴ vi smerte led, vi glæde nød
og nærmer os til gravens skød. ∴:

Bevinget tiden iler,
 hvo har dens grænser sat?
 Dens blomster fælles hviler
 i evig glemsels nat.
 Knap stammer dunkle skrifter
 om fædrenes bedrifter,
 :/: og skønhed, rigdom, magt med dem
 i mulm og tavshed svæver hen. :/:

Her hilste vi med glæde
 det år, som nys forsvandt.
 Ak, løsnat er den kæde,
 som os tilsammen bandt!
 Vi venner så bortile;
 de gik, de gik til hvile!
 :/: de var blandt os, de er ej mer!
 Fred hvile over deres ler! :/:

Måske vi og forlader
 vor bane dette år,
 tit visner træets blade
 endog i favrest vår,
 tit døden os bortkalder
 i favre ungdomsalder;
 :/: og den, som vandrer her igen,
 med tårer tænker på sin ven. :/:

Kun ædel dåd betrygger
 mod dødens bitterhed;
 i gravens tavse skygger
 al godhed vinker fred.
 Vi nyder, fri for kummer,
 en sød, en salig slummer,
 :/: snart vækkes vi med almagts bud
 til evig salighed hos Gud. :/:

Lad afskedstimen rinde,
 er vi kun dyden tro,
 i livet frem vi finder
 og end i døden ro.
 Her må vi adskilt vandre,
 hist møder vi hverandre.
 :/: Aftør din gråd, min ven, vær glad;
 for evig vi ej skilles ad! :/:

Denne nytårsskik er formidlet af sognets tidligere degn og lærer Hinrich Peter Klein født i Ketting 13. juni 1793. Han virkede her fra 1821 til sin død 22. maj 1846. Han var dimitteret fra Vesterborg Seminarium på Lolland, hvor han under biskop P. O. Boisens indflydelse blev påvirket at oplysningstidens ånd til at fremme oplyst og gavnelysten kristendom. Det havde givet ham lyst til gavnlige folkelige virke i sognet.

Det må antages at denne skik er påbegyndt i årene fra 1821 til 30, og upåvirket af eftertidens forskellige religiøse strømninger har man bibeholdt at synge denne sang ved årsskiftet igennem de mange år. Melodien er blevet noget ændret. Blandt sogneboerne blev degnen H. P. Klein antaget som sangens digter og komponist.

Først i senere år er fagfolk som tidligere museumsinspektør *J. Raben* og senere lærer *Karl Clausen* fremkommet med oplysninger om sangens oprindelse.

Det er en dansk-tysk nytårssang fra oplysningstiden, skrevet af digteren Johan Heinrich Voss (1751–1821) og lød på tysk: »Des jahres letzte

stunde ertønt mit ernsten slag«. – Den blev oversat af nordmanden, den senere præst og biskop Claus Pavel (1769–1822) under hans studietid i København. Melodien er komponeret af kapelmester ved Det kongelige Teater, J. A. P. Schulz (1747–1800). Den har efter alt at dømme været en skattet, folkelig sang, men er siden blevet så godt som glemt, undtaget i Ketting sogn, hvor man i tidens løb har sunget den både ved Ketting kirke og i landsbyerne Sebbelev og Bro. I Sebbelev er det som tidligere nævnt grandelaugget, som plejer traditionen. I Bro samledes man i mange år ved byens gadekær til nytårssang. Ved vejomlægninger her forsvandt både gadekæret og sangen.

Derimod værner man i Bro med pietet om en lille, gammel noteringsbog. I denne har man siden 1757 foretaget optegnelser om begravelser af byens folk.

Man kan nu spørge: Hvorledes kan det være, at gamle landsbyskikke kan holdes i hævd i vor moderne tid? Grunden må vel være, at de gamle skikke har været knyttet til fællesskabet med naboer og andre i landsbysamfundet, på basis af det sammenhold, som var i hjemmene og på gårdene. Derfor har vi her noget, som er værd at bevare for efterslægten.

Jørgen Bromand

OPIATVALMUEN

papaver somniferum

Af Julie Rask.

Opiatvalmuen er en af vore ældste kulturplanter. Man har i hvert fald fundet valmuefrø i oldtidsbopladser fra ca. 2000 år f. Kr., og den romerske historieskriver Plinius fortæller, at folk længe før hans tid spiste ristet valmuefrø med honning. I dag kalder vi frøet månesød eller birkes og holder af at få det strøet på franskbrød. Vi tænker næppe på, at birkes oprindelig er et hebræisk velsignelsesord »berakot«, som udtales over brødet af jøderne.

I oldtiden var valmuen et af Morfeus' kendetegn; det var med denne plante, søvnens og drømmens gud berørte dem, han ville skænke søvnens glemsel og fred. Man fandt tidligt ud af at anvende valmuen som lægeurt. Allerede Hippokrates anvendte valmuebladene til at lægge på sår og må have vidst, at de virkede smertestillende. I hvert fald vidste Theofrastos (370–287 f. Kr.), hvordan man fik opium af valmuens mælkesaft ved at gøre indsnit i frugten, og at mælkesaften var giftig, så at den virkede beroligende og søvndyssende »på vilde og urolige mennesker, som ikke kan sove«. Af valmuen udvinder man både opium og morfin, og det er gode lægemidler i den kyndige læges.

hånd; men de kinesiske opiumshuler, hvor tusinder af mennesker svækkes legemtligt og sjæleligt ved at tygge og ryge opium, siger os noget om, hvilken farlig gift man har for sig. Herhjemme tog Simon Paulli, Kristian d. Fjerdes livlæge, de barne-piger og ammer, der var ansat i velhavende folks huse, hårdt i skole, fordi de gav de småbørn, som de skulle passe, visse opiumpreparater for at berolige dem, »så de selv kunne komme til at snorke og sove som hine vilde heste, eller pruste og blæse som hine store og fede bagersvin på svine-stien!«

I den veterinære medicin har man også anvendt opiatvalmuen, nemlig mod kitesyge hos fåret og ved forstoppelse hos heste.

På folkemålet har valmue en masse forskellige navne: hanerose, kokkeurt, tordenblomst, troldblomst, krampeblomst og fandens nathue!

Man må indrømme, at de ikke alle er lige smukke. Men som rosinen i pølseenden skal vi have det sjove navn mullover, som endnu bruges af gamle mennesker.

VINTER PÅ LANGELINIE

Af redaktør *Ib Paulsen*

SIR Winston Churchill stirrer mut mod jorden fra sin sokkel bag ved Frihedsmuseet. Folkeviddet hævder, at han har tabt sin cigar i græsset. Andre gør gældende, at den store gamle mand er henfaldet i eftertænkning over Neptun og Merkur på portsøjlerne ovre ved Nordre Toldbod som det vejrbestandige symbol på et langt og givtigt samarbejde mellem søfartens og handelens guder. Et mindretal skoser de lokale parktempelherrer, fordi de har placeret Sir Winston således, at Gefion-springvandet spærrer udsigten for ham til Den lille Havfrue. Hvor om alting er, har Churchill i dag frostsnekorn på sin pande, som bag ved ham Stephan Sindings »Valkyrie« til hest rider frem med flyvende hår i en røg af sne.

Sagt med andre ord er der pokker til forskel på en vandring ud ad Langelinie i den lyse sommer, når pigetøjet blomstrer i alle palettens farver, og en tung vinterdag, når himlen støtter sig på Svane-mølleværkets skorstene og Christian den Fjerdes mastekran ovre på den anden side af Københavns yderhavn. Nok skimtes der en lysning i mulmet ad Sverige til, men også den er tonet af byger af sne.

Ikke desto mindre har billedhuggeren Edvard Erichsens lille fru Hav også på denne barske formiddag sit opvartende publikum af folk langvejs fra, ledsaget af langhåret dansk ungdom. Et af

Mellemøstens sprog lyder fra to par læber blandet med universitetsengelsk og larmen fra havnens forsultne måger. En af dem lettede fra den lille havfrues genetablerede hoved, andre kredsedde i snævre cirkler omkring hendes yndige krop, som nu ved vintertid ikke ligefrem kan siges at være æstetisk anrettet af Københavns havnevæsen omgivet, som yndigheden er, af drivgods i plastic, bælter, småkasser og tomme flasker med omsat indhold.

Ikke desto mindre hævder den unge dame sig nydeligt, nok så meget ved sine romantiske som ved sine kunstneriske kvaliteter, i hvert fald opfattet af et moderne blik. Men damens berømmelse forbliver helt uantastet af enhver forskydning i opfattelsen af, hvad der er stor eller mellemstor skulptur. Hele verden har vænnet sig til at opvarte hende, efter at brygger Carl Jacobsen i 1913 bevilgede Langelinie lille fru Hav som et væsen beåndet af eventyrdigteren fra Odense.

LANGELINIE er på så mange måder et spændende mål for en vintervandring også inklusive, at samtlige bænke på den populære promenade bærer præg af at være degraderet til aftrædelsessted for havnens fugle. Intet opfordrer i minus 5 grader til langvarig meditation i fastlåst stilling på kanten af en havnebænk.

Gefionspringvandet lavet af Anders Bundgaard og afsløret 1908. Samme kunstner lavede bl. a. også Cimbretyren i Ålborg.

Langelinie er barsk en lørdag i den lille, bidske februar. Længere fremme i miljøet, ude på selve Langeliniekajen, hvor i højsommeren fremmede orlogsskibe og turistcruisere lægger til, står en enlig fisker med sit grej, sin cykel, madpakke og termokaffe. Meget opløftet ved konfrontationen med en anden af sin race, forekommer han ikke at være, men heller ikke egentlig uvenlig i svaret på spørgsmålet: – Fanger De noget?

Et vrik med hovedet henleder min opmærksomhed på tre deprimerede småtorske med iskrystaller i gællespalterne på kajen ved siden af hans skuldertaske.

– Koldt! bemærker jeg.

ÅRSMØDET 1970

Slægtsgaardsforeningens årsmøde i 1970 er planlagt til søndag den 7. juni og mandag den 8. juni på hotel Nyborg Strand.

Mødedagsorden, oplysninger om årsmødeudflugt til de forskellige besøgssteder samt indmeldelsesblanket vil fremkomme i »Slægtsgaarden« sidst i april.

– Vant til det, kommer hans knappe svar, da vi skilles med et blånæset nik. Hinsides havnen lyser fra Burmeister & Wain en svejseflamme som en fiksstjerne gennem småslud og formiddagsmulm.

En vandring på Langelinie er altid en flersidet oplevelse. Den er Kastellet, og hvad *det* står for i historie og bevidsthed, og det er en spadseretur gennem et friluftsmuseum med billedhuggerværker af en lang række kendte og mindre kendte navne, ind imellem også én og anden, som man synes blev estimeret lovlig karrigt. *Holger Wederkinch*, født 1886, er en af dem. Hans monumentale bjørneskulptur – en isbjørnemor rejst på bagbenene og omgivet af sine unger, opsat nord for indsejlingen til lystbådehavnen – har altid tiltalt mig som en ypperlig dyreskulptur, men man leder forgæves efter Wederkinchs navn i den store bog om Danmarks billedhuggerkunst, udgivet 1950 af Hirschsprungs Forlag med støtte fra Ny Carlsberg-fondet og redigeret af direktør *V. Thorlacius-Ussing*, skønt andre betydelige kunstnere blandt hans samtidige er vederhæftigt analyserede i værk og skæbne.

Dette har undret mig. Wederkinch var en meget evnefuld repræsentant for en fascinerende gruppe danske billedhuggere, dyreskulpturernes folk, der også – nævnt i flæng – tæller navne som bl. a. Mogens Bøggild, Anne Marie Carl Nielsen, Joakim

Kapitelstaksterne for 1969

Kapitelstakstkredse (ældre stifter)	Rug	Byg	Priser kr. pr. 100 kg (Byg 1968)	Havre	Hvede
1. Sjællands stift undt. Bornholm	50,88	43,99	(38,70)	43,91	50,76
2. Bornholm	43,33	38,33	(37,83)	42,00	—
3. Lolland-Falsters stift	51,20	44,50	(40,75)	44,40	51,20
4. Fyns stift	52,11	44,42	(38,97)	43,23	51,31
5. Århus stift	51,60	44,96	(40,51)	44,33	—
6. Ålborg stift	51,02	44,44	(41,38)	44,23	—
7. Viborg stift	50,33	43,83	(41,17)	43,83	—
Ribe stift:					
8. Vejle amt	52,00	45,00	(40,00)	45,00	—
9. Ringkøbing amt	50,50	43,50	(38,92)	43,50	—
10. Ribe amt	51,17	44,33	(40,67)	43,92	—
(Sønderjyske amter)					
11. Haderslev amt	51,48	44,05	(39,68)	43,88	50,84
12. Åbenrå amtskreds	49,70	43,40	(40,00)	42,90	49,50
13. Sønderborg amtskreds	50,00	43,20	(40,00)	42,35	49,60
14. Tønder amt	51,00	44,00	(40,42)	43,50	—
Gennemsnit for hele landet	50,45	43,71	(39,93)	43,64	50,54

Bekendtgørelsen af 28. januar 1970 fra Danmarks Statistik var offentliggjort i Statstidende den 31. januar 1970 med følgende indledning:

I henhold til § 5 i lov nr. 280 af 6. maj 1921 om kapitelstakstens fastsættelse (jfr. lov nr. 12 af 21. januar 1925 om kapitelstakstens fastsættelse i de sønderjyske landsdele) bekendtgøres herved, at Danmarks Statistik på grundlag af de fra samtlige kapitelstakstnævne modtagne indberetninger om kornpriserne med angivelse af kornets hollandske vægt (jfr. Statstidende 1969/70 nr. 171, nr. 214 og nr. 251) har beregnet kapitelstaksterne for året 1969 i priser pr. 100 kg.

Den største interesse samler sig om kapitelstaksten for byg, som danner grundlaget for beregninger af forpagtningsafgiftens størrelse for hovedparten af bortforpagtede landbrugsejendomme.

Til sammenligning med kapitelstaksten for byg i 1969 er tallene for 1968 fra samtlige kredse indsat i klamme (af undertegnede).

Kapitelstaksternes gennemsnit for hele landet i de 5 forudgående år er følgende:

	Rug	Byg	Havre	Hvede
1968....	45,57	39,93	37,06	44,30
1967....	48,83	47,67	43,44	48,16
1966....	48,90	48,10	45,73	48,10
1965....	48,12	45,50	43,71	49,71
1964....	47,55	41,11	38,80	48,73

Betydelig afvigelse i kapitelstaksterne fra kreds til kreds inden for et avlsår skyldes især klimaforholdene i vækstperioden og modningstiden. Tørkeskadede kornafgrøder med dårlig udviklet kærne og lav hollandsk vægt forringer kornets foderværdi og salgsværdi; men iøvrigt bygger kapitelstakstnævnenes indsamlede kornpriser på oplysninger om noteringerne på brødkorn, foderkorn, maltbyg m. m. i kapitelstakstkredse.

H. Balle

Skovgaard, Knud Kyhn og den langt yngre Gudrun Lauesen.

Til gengæld nævnes Wederkinch i den seneste udgave af Weilbachs kunstnerleksikon af museumsdirektør Sigurd Schultz for sin intense fordybelse i studiet af dyrenes bevægelser og for sin eminente omgang med billedhuggerkunstens materialer: — »Tilsammen bliver det et kompleks af virkninger,

som han gennemfører med elegance og blændende dygtighed i komposition og udførelse. Hans kunst har sikkert vundet større påskønnelse i udlandet, især i Paris og London end hjemme« . . .

Ja, men hvorfor? Den isbjørn er ikke gjort af en pernittengryn med lup og pincet. Der står et fog af hårdkornet sne i synet på bamsen, flankeret, som den er, af spændte trosser og baggrundens sil-

huet af tunge murmasser og spinkle krankonstruktioner hinsides havnebassinet. En anonym giver stod bag denne gave til Langelinie kajen i 1913.

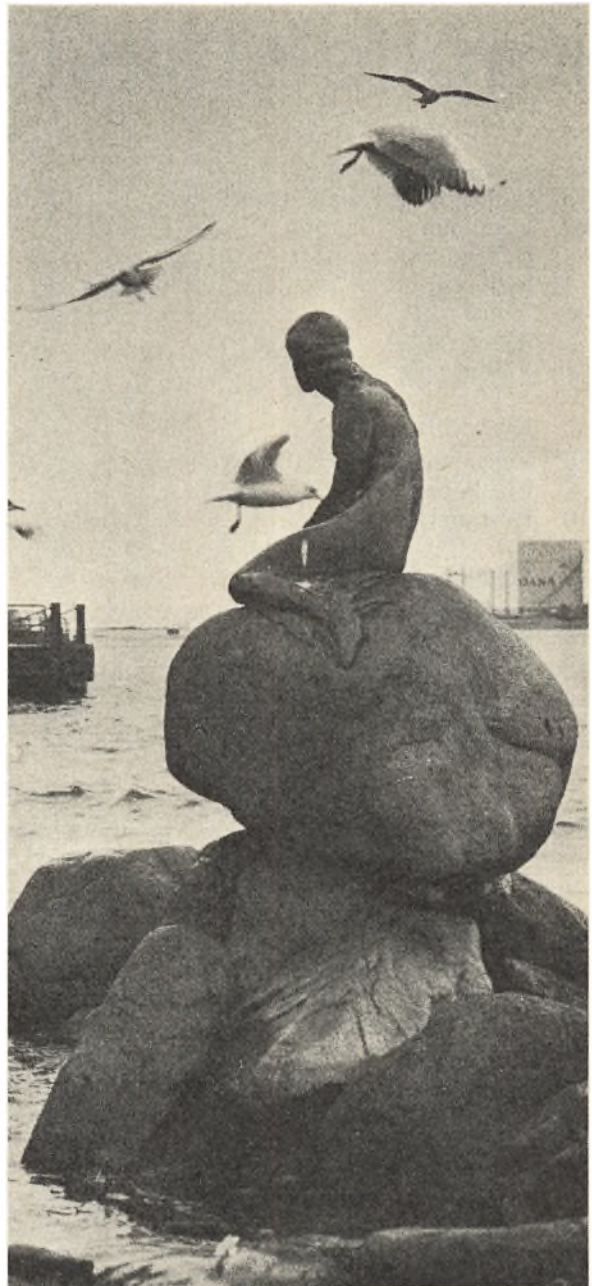
DERUDE fortet Trekroner, som for århundreder siden blev grundlagt på tre sænkede orlogsskibe, til den anden side Kastellet fra Tredie Frederiks tid, oprindelig døbt »Citadellet Friderichshavn«, vor første enevoldskonge til ære. Men i meget mere end disse to militære enheder ligger erindringer om drama på dette sted. Mylius Erichsen-monumentet for tre tapre forskeres død i Grønlands ismarker i 1907 er jo kun ét af en række. Monumentet for danske søfolk, der satte livet til under Den første Verdenskrig, og Iver Huitfeldt-monumentet inde på den anden side af pavillonen tæller med, hvad dramatik angår.

Huitfeldt og hele hans besætning dræbtes, da linieskibet »Danebrog« sprang i luften under slaget i Køge Bugt. Nu sætter hættemågerne sig fredeligt på asfalten ud for mindet og på sejrsgudindens skuldre over den stormpiskede kjortel højt på søjlen.

Men drama af en sært fascinerende art er der også over Anders Bundgaards storladne Gefionspringvand med sne over oksernes flanker. Da sagnets kong Gylfe, formentlig henrevet af den yppige gudindes ynder, tilbød hende så meget jord, som hun på én dag og én nat kunne pløje ud af Svearige, omskabte fru en resolut og midlertidigt sine fire sønner til fire bomstærke okser, spændte dem for ploven, pløjede Sjælland ud af Mellem-sverige og efterlod det hul i området, vi i dag kalder Vänern. Ret beset det eneste stykke land, vi i tidens løb har hugget fra svenskerne og haft held til at beholde. I dag sidder der kvækerfinke og solsort og hugger i sig af ildtornens kønne bær mellem madame Gefion og Langeliniepavillonen i dens nyeste version efter schalburgtagningen under besættelsen. Et net hus.

Hvor Langeliniepromenaden blev etableret, strakte sig i ældre tid Kastellets lave ydervold mod havet. Man skulle kunne skyde over den. Længe var det kun konger tilladt at køre på Kastelsområdet i deres ekvipager. Officerer fra oberster og op efter måtte færdes til fods. Senere kunne, mod betaling af en skilling til militærmusikken, andre godtfolk trække frisk luft på stedet. Da var skarpskydningerne fra Kastellet indstillet.

Den egentlige Langeliniepromenade blev til hen i forrige århundrede og er ændret siden. Den nævnes i udstillingsåret 1888 af en unavngiven skribent som overordentlig populær sideordnet med Tivoli og andre foretrukne udflugtssteder. Det var dengang, byens panserbasser afhentede fulderter og implicerede i ægteskabsspektakler i hestedroske. De første fik hestens mulepose trukket over hovedet for ikke at grise vognen til, dersom de undervejs til kachotten skulle komme for skade at lette

Edvard Erichsens lille havfrue, 1913.

sig for promillens årsager. Samt den tid, da en funktionær i DSB på den nybyggede Klampenborg Station anmodede fire fredeligt frokostspisende herrer på stationens område til enten at fjerne sig eller spise én mand ad gangen? Begivenheden blev lanceret i datidens presse under overskriften »Kannibalisme i Klampenborg?«

I Møllen derude på Kastelsvolden voksede maleren *Christen Købke* op. Hans far havde brød-entreprisen til Kastellet. Herfra malede denne storartede kunstner en række glimrende billeder, en af

dansk kunsts største maleriske begavelser og ypperste tegnere, som han siden er blevet nævnt.

MEN stedets ekko har som sagt mere end fuglekvidder og kanondrøn fra fæstningen i sit mæle. Wirernes giren omkring Langeliniekaens svære jernpulleter lader tankerne gå også til de ulykkelige, som i dette i dag så idylliske miljø hensmægtede rækker af år i lænker eller herfra førtes til retterstedet for et makabert endeligt.

Tre navne træder særligt skarpt frem af sammenhængen: Eventyreren og skotten *John Norcross*, samt *Struensee* og grev *Brandt*, de to sidstnævnte indsat i Kastellet og halshugget, parteret og lagt på stejle en april dag i 1772, den første anbragt i et bur til samtidens beskuelse og fornøjelse ikke færre end 16 år, fordi han var en lovlig vidtløftig kanut. Norcross havde som tilhænger af Stuarterne måttet forlade England og kom til Sverige, hvor han implicerede sig i meget med virkning ad Danmark til. Tordenskjold fangede ham, men Norcross undslap og planlagde et forsøg på at kidnappe kronprinsen, den senere Christian den Sjette. Affæren mislykkedes. Siden endte Norcross via et flugtforsøg til Hamborg omsider i Kastellet, brød ud endnu engang og blev atter fanget og indkapslet i et svært plankebur, som han altså dog slap ud af før sin død efter 32 års fangenskab.

Sådan gjorde man ved sære folk i første halvdel af det 18. århundrede.

Kragen i træet på Kastelsvolden – ravnens fæter – minder os om, at brutalitetens metoder muligvis er blevet moderniseret i mellemtiden, men kynismen og blodtørsten rundt om på vor klode er stort set den samme. Andres lidelse er fremdeles i visse kredse et yndet nydelsesobjekt.

Holger Wederkinchs isbjørn i »brystbillede«, 1913, skænket af anonym giver.

FLORENTINE HOS KONGEN

»Dansk Budstikke« gengiver et stykke af forfatterinden *Thyra Jensen*, der fortæller om den 63-årige *Florentine*, som reddede tre fynske drenge, der var faldet gennem isen.

HUN sprang lige lukt ud i vågen, mens andre holdt sig angst tilbage. Hun fik redningsmedaljen og måtte sammen med byfogeden ind til gamle Kong Christian den Niende.

– Kongen kendte je' straks, og han kom så ganske ligefrem hen og gav mig hånden og ønskede mig velkommen, fortalte Florentine.

– Je' nejede så dybt, så je' nær itte var kommen op igen, men han holdt på mig og så så mild ud, og så fortalte han mig, at den dame, der sad der, var hans kone, dronningen, og den dame der henne var hans datter, den russiske kejserinde, og han blev ved at forklare og vise frem.

Nu ville byfogeden så til at forklare, hvordan det hele var gået til med de tre drenge og så på mig, men kongen brød ham af lige på stedet og sagde:

- Nej, lad konen selv fortælle, hvordan det hele gik til.
- Fortæl dog endelig, sagde kongen.
- Ja, når deres majestæt selv befaler, så er jeg dog nødt til det:

– og så var det sådan, at der ikke var mer' at se af drengene end her bag min hånd.

Men jeg greb ned i mudderet og fik da også straks fat bag i rumpen på den ene – dér holdt jeg fast og hev ham op, og således gjorde jeg tre gange . . .

Gud bevare mig, hvor de lo, kejserinden af Rusland især. De sagde rigtignok, at de forstod ikke, hvordan jeg kunne få så godt fat.

Men nu var jeg slet ikke bange mer', og så greb jeg en af de herrer, der stod mig nær'est, bag i hans buksebag og viste, hvordan det var gået til – og det var helt ubeskriveligt, som de lo af den forklaring.

Men bagefter sagde byfogeden til mig, at det havde været prins Valdemar, jeg havde haft fat i, og det forskrækkede mig jo lidt.

NU VINKEDE kongen ud med hånden, og én kom da bærende med medaljen, som kongen så selv fæstede på min skulder.

Ja, det var et mærkeligt øjeblik, jeg kom igen til at tænke på Anders og vore børn og ønskede li'godt, at de havde været til stede og set det hele.

– Har De ellers ikke noget, De ønsker, lille kone, sådan for fremtiden?

Ja, da fik jeg rigtignok hjertebanken, og så sagde jeg li'så stille:

– Mener deres majestæt det, ja, så vil jeg be' om, min yngste søn må bli' kusk hos kongen. Han er da nu kusk hos en greve, så køre kan han, men kan deres majestæt ikke tillade det, så har jeg ellers ingen ting at be' om, jeg er så tilfreds med det hele, som noget menneske kan være.

Da gav kongen mig hånden og sagde:

– Jo, Deres søn skal blive min kusk!
– Og det blev han.

På Sjællands Odde

Af Ib Paulsen

En frisk blæst fra nordøst står ind mod Sjællands Odde. Kattegat er uroligt. Det sender rækker af søer med hvide kamme mod strandens rullesten. Set oppe fra klinten skifter de farve fra den blå til de grønne skala, alt eftersom de ruller over bevoksninger af ålegræs eller sandbund. På grunden derude – ud for Odden Havn – står der bråd. Herinde på stranden knager det i havstokken, hver gang en stor bølge rammer. Det var den lyd, Johannes V. Jensen i et Jyllandsdigt kaldte »Gnog i grunden af grove sten«. Den har karakter af en langelig, dæmpet torden.

Men engang har det virkelig tordnet her med andet end elementernes kræfter.

Denne dumpe rullestenslyd har karakter af en dramatisk begivenheds ekko. Her ud for kysten udkæmpedes i aftentimerne den 22. marts 1808 kampen mellem det danske linieskib »Prinds Christian Frederik«, efter hvilket grunden ud for havnen blev opkaldt, og fem engelske krigsskibe: tre linieskibe og to fregatter. Et sjette, en korvet, var ikke direkte engageret i træfningen. Dramaets efterslæt ses på Odden Kirkegård som fællesgraven over de mange faldne, hvoriblandt den unge helt fra slaget på Reden i 1801, Assensdrengen Peter Willemoes. Den kun 25-årige søløjtnant fik hovedet knust af en engelsk kugle. Hans jævnaldrende, præsten N. F. S. Grundtvig, hvis far også ligger begravet på Odden Kirkegård, formede følgende stærke linier, som læses på mindesmærket:

*De Snekker mødtes i Kveld paa Hav,
Og Luften begyndte at gløde,
De leged alt over den aabne Grav,
Og Bølgerne gjordes saa røde.*

*Her er jeg sat til en Bautasteen,
At vidne for Slægter i Norden:*

*Danske de vare, hvis møre Been
Under mig smuldre i Jorden,
Danske af Tunge, af Æt og Id,
Thi skal de nævnes i løbende tid
Fædrenes værdige Sønner.*

Foruden unge Peter Willemoes ligger i fællesgraven hans officerskammerater Dahlerup og Solander og 61 menige. Tallet på minestenen er forkert. Palle Lauring har efter H. G. Gardes »Den dansk-norske Sømagts Historie 1700–1814« korrigeret de der opgivne 69 faldne til 61. – 84 blev hårdt såret og 45 lettere såret. Men før vi yderligere genkalder enkeltheder fra slaget ved Sjællands Odde, vil vi kikke lidt på egnen.

Hele Odsherred har præg af tidløs idyl, men idyl, der kastede skygger. Det er en kontrasterens egn, der ligger hen som et lokkende mål for ferie og sommerudflugter. På et festligt tegnet turistkort kontrasterer den brune og yppige badepige i havet ud for Rørvig ejendommeligt til bevidstheden om den i sin århundredlange søvn stivnede Jarl af Bothwell i Fårevejle Kirke. Men kontraster er sandelig også til den ene side Skamlebæk Radios sendertårne og markeringen af komponisten og violinisten Fini Henriques instrument ved Ebbeløkke henholdsvis til findestedet for den berømte solvogn fra Trundholm Mose og minderne om slaget ved Odden.

Stenalderhavet skar sig fra Sejrbugten dybt ind i landet til det sted, hvor solvognen blev fundet først i dette århundrede som et bevis for, at mennesker i Danmark havde tilbedt og ofret til Solen i ældre bronzealder. Men mange andre kulturhistoriske begivenheder kunne nævnes i forbindelse med denne egn. Hver kilometer og hver sømil i miljøet er mættet med historie. Man har tillagt

Odsherred betegnelsen »Hele Danmark i en håndevending«, og det har naturligvis umiddelbart i højere grad natur- end kulturhistorisk sigte. Her er lyngområder og i mange stednavne findes ordet »lyng«. Her er højdedrag og lavland, klit og lillestrand, skov og åbne vidder med de dejligste udsigter fra bl. a. den 7½ km lange og indtil 40 meter høje Lumsås, som den sidste istid formede.

Men ordspillet »Hele Danmark i en håndevending« har andre aspekter end de i naturen synlige. I en lytten til stedets ekko griber man sig gang på gang i erkendelsen af, at Danmark endda ikke så få gange i tidens løb har ytret en påfaldende evne til med stor tapperhed at komme galt af sted i voldsomme begivenheder af international eller mere lokal art. Nu og da var vi virkelig tvunget af begivenhederne, til andre tider var det, der skete, en følge af konfus administration, tåbeligt magtbegær eller hovedløse revancistiske tilbøjeligheder. Det, som skete ud for Odden Havn, var en blanding af ond, tildels ukontrollabel skæbne, og tåbelig disposition, i hvert fald bedømt med nutidens kritiske blikke.

Den tapre Jessen

Hvad der hændte ved Odden den martsaften 1808 var en udløber af den fransk-engelske krig omkring attenhundredtalsskiftet. Napoleon vandt slag på slag i Europa, men den engelske flåde kunne han ikke tæmme. Danmark havde indrulleret sig blandt de neutrale, over hvis handelsfartøjer engelskmændene udøvede kontrol i deres fart på Vesteuropas kyster. De neutrale blev harmfulde over engelskmandens selvtægt, og så var spillet gående. For Danmarks vedkommende begyndte det med slaget på Reden og fortsatte med Københavns bombardement, begge affærer datidens England til meget ringe ære, hvad briterne også nu og da siden har erkendt. Men de var i krig og havde ikke råd til at dyrke ædelt spil med de neutrale magter og med lande, de mente indebar en trussel mod dem.

Englænderne tog vor flåde og udløste dermed kaperkrigen. Men ét eneste af vore lineskibe havde de ikke fået fat i, »Prinds Christian Frederik«, som var på togt til Norge. Sidst på vinteren 1807–08 satte lineskibet under kommando af kaptajn Carl Wilhelm Jessen kursen mod København, som blev nået, men det danske skib var blevet observeret af englænderne, som optog jagten, efter at de fornødne fartøjer var blevet iset ud af vinterens favntag i den vestsvenske skærgård.

Det er i og for sig ejendommeligt, at denne tapre flådeofficer, Jessen, så at sige ingen steder nævnes ved sine fornavne, men ofte ved vendingen »den kiække Jessen«. Han var afgjort ingen begynder i bataljer med englænderne. Han omtales også som »Helten fra Fugleklippen«, som er en pynt på en af de tidligere dansk-vestindiske øer,

hvor Jessen var stationeret med sit daværende skib, orlogsbriggen »Lougen« (»Loven«) i 1801, da britiske krigsskibe begyndte at krydse mellem øerne. På en rejse fra Sankt Croix til Sankt Thomas til beskyttelse af havnebyen Charlotte Amalie kom Jessen i kamp med to engelske fregatter ud for Fugleklippen. Overmagten var 44 kanoner mod »Lougen«s 18, men danskerne skød det ene engelske skib sønder og sammen, så englænderne afbrød kampen efter en time og stak af.

Luften begyndte at gløde

Også i kampen ud for Sjællands Odde havde Hans Majestæts Flåde en vældig overmagt, nemlig som tidligere nævnt fem skibe mod ét med tilsammen over 200 kanoner mod »Prinds Christian Frederik«s 68.

Det danske lineskib var sendt til Storebælt for at jage englænderne bort, så Napoleons hjælpetropper kunne sættes fra Fyn og over til Sjælland. Om bord på lineskibet var 576 mand, hvoraf 200 var kommet om bord som erstatning for syg besætning. Disse 200 var nyindkaldte, helt utrænede folk, der kæmpede storslået, men erstatte et tilsvarende kontingent fuldbefarent mandskab kunne de naturligvis ikke. Detaljer i optakten til og om slaget kan man læse mange steder, bl. a. i Palle Laurings serie »Her skete det«, i »Danmarks Historie«, bd. 10, fra Politikens Forlag og i »Fortællinger af vort folks historie«, bd. IV, fra Gyldendal, 9. udgave, af 1963. Lauring betegner den opgave, som kaptajn Jessen blev udkommanderet til at løse, som hasarderet meningsløs, og meget andet er der næppe at sige om den sag.

Men det er sikkert: det danske skib kæmpede tappert til sidste sekund. Efter tre timers kamp hin martsaften blev det af sin chef sejlet så nær kysten, at det tog grunden og blev stående urokkeligt. Næste dag prøvede englænderne at trække skibet fri, men kunne ikke, hvorefter de stak ild på det og sprængte »Prinds Christian Frederik« i luften.

Gravene på Odden Kirkegård minder os om det dystre døgn, men en grav på den anden side af den røde kirke med mindetavlen over de faldne og lineskibet som model under hvælvingerne, minder gæsten om, at et fjendskab ikke nødvendigvis må fryse fast. Bitterheden var stor i Danmark dengang, men taknemmeligheden var nok større for 25 år siden, da de engelske tropper efter den lange besættelsestid overskred grænsen en dejlig majaften. Her på kirkegården ligger en af de grave, som for altid vil minde os om, hvad der dengang skete, fællesgraven for de tre Royal Air Force-flyvere, Donstan, Shields og McCallum, mindet i disse ord på gravstenen: »Eders død for os blev livet«.

Så mærkeligt kan det gå.

Fotokopiering!

Manuskripter, originaldokumenter, attester, matrikelkort etc. fotokopieres.

Størrelse 21 × 30 cm: 1,50 kr. pr. kopi.

Størrelse 22 × 36 cm: 1,75 kr. pr. kopi.

Rabat ved større bestillinger!

Slægtsgaardsarkivet.

Birketinget 6A III. Tlf. (01) 58 76 02

2300 København S.

LANDCREDITKASSEN

Lån i landbrug, skov- og havebrug
samt grundforbedringslån.

Lån kan tilbydes til rentefod 3½, 4, 4½, 5, 5½, 6, 6½ og 7 pct.
Kasseobligationer kan vederlagsfrit indskrives og noteres på navn.

Creditkassen for Landejendomme i Østifterne

Anker Heegaardsgade 4, København V, telf. (01) 15 96 35

PROVINSHYPOTEKFORENINGEN FOR DANMARK

Nyropsgade 17 . 1602 København V . Telefon (01) 12 50 20

Lån ydes mod pant i alle arter fast ejendom i hele Danmark, indenfor købstæderne og Københavns amtsrådskreds dog kun i landbrugs- og gartneriejendomme

ANDELS BANKEN

250 afdelinger over hele landet

Hovedkontor: Axelborg, København V

DE KAN REGNE MED ANDELSBANKEN

LANDHYPOTEKFORENINGEN FOR DANMARK

Om optagelse af lån gives nærmere oplysning ved henvendelse til advokater, pengeinstitutter, foreningens vurderingsmænd og kontor samt nedennævnte repræsentanter:

Hjørring amt - gdr. Karl Lunden, »Stubdrupgaard«, 9700 Brønderslev, tlf. (08) 82 14 27.

Ålborg amt - gdr. Poul Voetmann, »Marienborg« 9510 Arden, tlf. (08) 56 31 11 Rostrup 95.

Thisted amt - gdr. E. Balle Christensen, 7990 Ø. Assels, tlf. (07) 76 40 87.

Viborg amt - gdr. Peder Sørensen, »Aarupgaard«, 8834 Hammershøj, tlf. (06) 45 13 70.

Randers amt (+ Samsø) - gdr. Aage Pedersen, »Damgaard«, Fjelsted, 9550 Mariager, tlf. (08) 54 14 16.

Århus og Skanderborg amter - gdr. Rasmus Jensen, »Vengelund« 8660 Skanderborg, tlf. (06) 18 61 11 Nørre Vissing 0.

Ringkøbing amt - gdr. Mads Søgaard, »Bastrupgård«, Asp, 7600 Struer, tlf. Hjerm (07) 46 43 99.

Vejle amt - Holger G. Jensen, Givskud, 7300 Jelling, tlf. (05) 72 11 11 Givskud 17

Ribe amt - gdr. Christian Jensen, »Tangegaard«, 6690 Gørding tlf. (05) 17 81 42.

Sønderjyllands amter - gdr. Jørgen Fallesen, »Bibækgård«, Tørring, 6180 Marstrup, tlf. (045) 4 52 72.

Odense amt - proprietær Erik Andersen, »Lundsgaard«, 5472 Sørslev tlf. (09) 84 12 52.

Svendborg amt - gdr. Viggo Hannemose, »Hannemosegård«, 5762 Vester Skerninge, tlf. (09) 24 15 96.

København, Frederiksborg og Holbæk amter (+ Samsø) - gdr. agronom Helge Larsen, »Tjebberupgaard« 4300 Holbæk, tlf. (03) 43 24 27.

Sorø amt - gdr. Thorkild Jensen, »Toftegaard«, Døjringe, 4180 Sorø, tlf. (03) 60 72 12.

Præstø amt - gdr. P. Geert-Jørgensen, »Sneseregaard«, 4732 Snesere, tlf. (03-765) Tapperneje 158.

Maribo amt - proprietær Thougard Olesen, »Gurrebygaard«, 4920 Søllested, tlf. (03-941) Søllested 39.

Bornholms amt - ingeniør Holger Dam, Nybyvej 65, 3720 Aakirkeby, tlf. (03-974) Aakirkeby 363.

Foreningens brochure tilstilles på forlangende.

Et hypotekforeningslån
– optaget i låntagernes egen forening –
er det sekundære lån.

(Forbeholdt postvæsenet)

ANDELSBOGTRYKKERIET
i Odense

SØNDERJYLLANDS
KREDITFORENING
HADERSLEV

55 afdelinger er parat
til at hjælpe Dem

Den store sparekasse giver de store fordele
Det er derfor nærliggende at gå i

SPAREKASSEN FYN

Den almindelige Brandforsikring
for Landbygninger, oprettet ved kongelig Anordning
af 1792

HOVEDKONTOR: STORMGADE 10 . KØBENHAVN K. (01) 12 11 00

FYENS STIFTS KREDITFORENING
ODENSE

Mageløs 2 - Telefon (09) 11 77 77

Uopsigelige lån i alle arter af faste ejendomme i Fyens Stift.

Cirkulerende kasseobligationer ca. 2 milliarder kr.
Umyndiges og offentlige midler kan anbringes i foreningens kasseobligationer. Obligationer
indskrives og opbevares vederlagsfrit (dog mindst 10.000 kr.).
Notering på navn er ikke nødvendig.